

ÖZET

Evli Kadınların Doğurganlığa ve Aile Planlamasına Yönelik Tutumları ile Kontraseptif Yöntem Kullanma Niyetleri Arasındaki İlişkinin ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, evli kadınların doğurganlığa ve aile planlamasına yönelik tutumlarının, kontraseptif yöntem kullanma niyetlerinin, aralarındaki ilişkinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

Materyal ve Metot: Tanımlayıcı ve kesitsel türde olan araştırma, Van İl Sağlık Müdürlüğü' ne bağlı İpekyolu, Tuşba ve Edremit merkez ilçelerinde bulunan Aile Sağlığı Merkezlerinde 10 Nisan 2018 - 22 Temmuz 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Van Büyükşehir Belediyesine bağlı İpekyolu (75.028), Tuşba (37.610) ve Edremit (32.141) merkez ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş grubunda olan 144.779 evli kadın oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğü evrendeki kişi sayısının bilindiği durumlarda kullanılan örneklem formülüne göre hesaplanmış ve 598 kişiye ulaşılması gerektiği anlaşılmıştır. Örneklemenin belirlenmesinde; ASM'lerden alınacak kişi sayısı için tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. 1 Mart-30 Nisan 2019 tarihleri arasında ilgili ASM'lere başvuran ve araştırmaya alınma kriterlerini sağlayan 610 kadın basit rastgele örneklem yöntemi ile araştırma kapsamına alınmıştır. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Kadınların Doğurganlığa Yönelik Tutum Ölçeği", "Aile Planlaması Tutum Ölçeği" ve "Kontraseptif Niyet Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Kadınların yaş ortalamasının 31.76 ± 7.08 olduğu, %60'ının ilköğretim mezunu olduğu, gebelik sayısı ortalamasının 3.39 ± 2.50 olduğu ve yaşayan çocuk sayısının 2.75 ± 1.98 olduğu bulunmuştur. Kadınların %36.7'sinin daha önce en az bir kez istenmeyen gebelik geçirdiği, %37'sinin daha önce en az bir kez kendiliğinden düşük yaptığı ve %39.2'sinin şuan bir aile planlaması yöntemi kullanmadığı saptanmıştır. Kadınların Doğurganlığa Yönelik Tutumları Ölçeği toplam puan ortalamasının 70.49 ± 9.73 , Aile Planlaması Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının 111.89 ± 21.21 ve Kontraseptif Niyet Ölçeği toplam puan ortalamasının 4.53 ± 3.55 olduğu belirlenmiştir. Kadınların Doğurganlığa Yönelik Tutumları Ölçeği ile Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Kontraseptif Niyet Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında zayıf düzeyde istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($0.2 < r < 0.4$), $p < 0.01$), Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Kontraseptif Niyet Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında zayıf düzeyde istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($0.2 < r < 0.4$), $p < 0.01$) belirlenmiştir. Kadınların bazı demografik ve obstetrik özelliklerine göre Doğurganlığa Yönelik Tutumları Ölçeği, Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Kontraseptif Niyet Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Kadınların doğurganlığa ve aile planlamasına yönelik tutumlarının orta düzeyde iyi olduğu, kontraseptif yöntem kullanma niyetlerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kadınların doğurganlığa yönelik olumlu tutumları arttıkça aile planlamasına yönelik olumlu tutumlarının azaldığı ve kontraseptif yöntem kullanma niyetlerinin azaldığı görülmektedir. Aile planlamasına yönelik olumlu tutumları arttıkça, kontraseptif yöntem kullanma niyetlerinin de arttığı bulunmuştur. Kadınların bazı demografik ve obstetrik özelliklerinin doğurganlığa ve aile planlamasına yönelik tutumlarını ve kontraseptif yöntem kullanma niyetlerini etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması, doğurganlık, hemşirelik, kontraseptif yöntem, niyet, tutum